

ROMÂNIA NOUĂ

Abonamente: 1 Lună . . . . . Lei 8
6 Luni 45
1 An 80

ORGAN DE PROPAGANDA NAȚIONALĂ

— Plata anunțurilor după învoială —
Redacția și Administrația
— Strada Gogoi No. 39 — Chişinău —

Director: Dr. ONISIFOR GHIBU

Iese în fiecare zi de lucru
Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate țările

Prim-Redactor: Dr. ION MATEIU

O aniversară sângeroasă: Unirea Basarabiei și întărirea ei 15 Iulie 1914

Astăzi se împlinesc 4 ani dela ziua fatală, în care o simplă notă diplomatică prilejita de atentatul din Sereciwo, răsturnând pacea Europei a provocat cel mai furios războiu din câte pomenește istoria omenescă. Cumoscătorii istoriei politice ca și inițiatorii în tainele diplomației europene își dădeau atunci seama, că localizarea conflictului este o ficțiune, pe care formula „echilibrului” o desființată ab ovo, dând naștere unei uriașe încăierări între popoarele lumii.

Și n'adevăr să părea că este un destin implacabil al istoriei, care scormind liniștea productivă a rasselor muncitoare, scoate din taina lor sufletească mari lozinci de glorie și aruncă multimele în brutalitatea războierilor ucigătoare.

Conceptia imperialismului mondial, preconisată de grandeta politica a unor state expansive, trebuia în chip firesc să provoace în conștiința popoarelor, de-o valoare politică similară, cea mai îndărjită reacțiune armată.

Ea s'a și produs subochii noștri și dacă până azi n'a izbutit să atingă obiectivul ei, aceasta e o dovadă că problema înfățișează o idee politică extrem de importantă, la care nu se renunță nici după cele mai dureroase sacrificii.

Dar alături de marile puteri au intrat în hora morții și statele mici, îndrumate nu numai de instinctul primejdiei aservitoare, ci și de conștiința aceluia drept moral, care țintește sporirea energiilor de rasă și fructificarea lor pentru umanitate în cadrele unității naționale.

Dacă se susține, că statele mari au pus în funcțiune forța lor militară, pentru anularea ori menținerea echilibrului mondial, nu-i mai puțin adevărat, că baioneta țărilor mărunte fulgeră de dorul libertății politice pe care-o socotește o necesitate fundamentală în dezvoltarea istorică a popoarelor.

Chiar dacă admitem pe o clipă, că adesiunea marilor puteri la concepția statelor mici ar fi lipsită de sinceritate, totuși realitățile politice create în cursul războiului i-au dat o astfel de intensitate, în cât verificarea ei nu s'ar mai putea refuza fără primejdia năruirii sigure a ordinii so-

cială de stat și a normalității vieții umane.

Sângele bogat, care curge de 4 ani în valuri năvalnice de-alungul pământului, înroșind câmpiile și stropind ruinele întunecate, nu poate sancționa o permanentizare a lumii vechi, ci din jertfa lui neprihănită trebuie să răsară ca din durerile unui calvar uriaș, dreptatea nouă a popoarelor.

Pustiirea civilizației și suferința istovitoare ce și plânge milioanele de morți, au întărit așa de mult speranța a ceea ce, încă din unie nu-i mai poate modifica siguranța realizării depline.

Din aprecierea obiectivă a războiului, creator de-o viață nouă, s'a desprins și hotărârea istorică a neamului nostru din toamna anului 1916.

Ea însemna pe deoparte afirmarea unei conștiințe limitate, pe de alta convingerea nezgduita în legitimitatea dreptului, pe care nu s'a știit a încerca să-l smulgă cu tot prețul vieții sale sbuciumate.

Și dacă împrejurări necunoscute împiedică temporar dobândirea lui imediată, e tot așa de sigur, că dreptul nu cade prin insuficiența apărării, ci numai prin o formală renunțare la el.

O privire fugitivă asupra fronturilor însângerate, ne incredintează, fără putință de-ndoială, că nici odată în cei patru ani de luptă, n'a fost mai puternică decât azi hotărârea popoarelor de-ajertii totul pentru smulgerea biruinții.

E-o sângeroasă aniversare această zi de 15 Iulie, dar în lumina ei de fulgere, se proiectează tot mai limpede strălucirea Dreptății, care prin noblețea învingătorilor, va fi pentru toți chinuții de azi, senină și mântuitoare.

I. Mateiu

DIN RUSIA

Cine e vinovat de uciderea țarului. — Sovietul din Ural face răspunzător, pentru împușcarea țarului, pe voluntarii Ceho-Slovaci care, zice-se, voiau să-l libereze pe Nicolae Romanov și să-l pună în fruntea mișcării monarchiste. Și bolșevicii se temeau să reinvie țarismul.

Emblema bolșevicilor. — Steagul Rusiei maximaliste a fost stabilit acesta: Fond roșu, inimă cu raze de aur, un ciocan și o cunună de lauri.

Inscripția: „Republica rusească socialistă federativă a Sovieturilor” și „Proletari uniți-vă!”

300 pentru 1. — Agenția „Nauen” arată că, după comunicarea comisariului Cicerin către însărcinatul de afaceri german, până la 7 Iulie au fost împușcați în Moscova mai mult de 300 social-revoluționari, cari erau bănuși de complicitate în asasinarea contelui Mirbach.

Gazeta „Intrebarea” a generalului Averescu, publică în numărul său din 13 Iulie un articol al d-lui C. Argetoianu, intitulat „Sterilizism”, care vorbind de Basarabia, face aceste constatări:

O unire, fie ea și o reintregire, nu se face printr'un simplu decret și printr'o proclamație. Pe lângă partea materială mai e și partea morală și fără o încheiere sufletească nu poate fi adevărată unire. Latura sentimentală a problemei merită o băgare de seamă cu atât mai mare cu cât Unirea nu rupea pentru Basarabia lanțurile apăsătorului regim țarist, ci urma brusc năzuințele multimei către Căminul făgăduințelor revoluției rusești. Bolșevismul care începuse să pătrundă de-a binele prin țărănimea basarabeană și isbutise să-i întunece întru căva conștiința legăturilor de neam, nu putea fi înlocuit decât printr'un naționalism luminat, pentru care trebuiau găsiți imediat propovăduitori pricepuți.

Li aveam la îndemână: erau Ardelenii rămași printre noi în asteptarea împlinirii zilei de mâine, — erau toți Românii de peste Munți, veniți cu mii de Rusia la noi, vara trecută, să ne ajute în ceasurile de grea cumpănă. Plini de vlagă și de iubire de neam, cunoscând rostul traiului țără-

nesc dincolo de Prut, ce admirabili agenți de legătură sufletească ar fi putut fi ei, împăcâți prin toate unghiurile Basarabiei! Printre dănsii erau mai bine de 80 învățători, preoți și intelectuali hărășiți la școala luptelor naționale din Ardeal, admirabili îndrumători pentru popor și singurii semănători posibili de idei și desimțiri pe un teren atât de puțin preparat. Intrebuintarea Ardelenilor peste Prut era nu numai indispensabilă pentru unirea noastră cu Basarabia; mai era încă pentru noi o datorie națională să nu uităm nici un moment că toți acești oameni n'au venit la noi să întindă mâna ca cerșetorii.

Păcatul cel mare care s'a săvârșit e că, în locul lor s'a trimis un fel de proconsul posomorât și boreal (pe d. C. Stere) care trebuia să schimbe totul printr'o simplă lovitură de baghetă și să desțepă ca în poveste Domnița adormită. Proconsulul posomorât și boreal nu numai că n'a chemat pe Ardeleni să și îndeplinească misiunea pentru care par'că din adins îi mănase Dumnezeu în spre noi, dar încă a izgonit ca pe niște Farisei din templu pe cei câțiva cărturari transilvăneni cari din propria lor inițiativă luaseră cu succes printre frații noștri rădăcini.

(Sfârșitul articolului a fost tăiat de cenzura dela Iași).

Astăzi, Duminică, la orele 5 d. a. se inaugurează în mod sărbătoros printr'o slujbă religioasă urmată de câteva cuvântări, Tipografia „România Nouă”. La această scribere sunt poștiți prin această, toți colaboratorii, prietenii și cititorii noștri. Invitații speciale nu se fac.

Serbarea inaugurării se va face în localul Tipografiei, Str. Pușchin No. 18 (casele Hotelului de Londra). Intrarea prin Librărie.

NAȚIONALIZAREA

Prefectura Județului Chişinău

Dăm mai la vale câteva note asupra organizării și naționalizării Prefecturii județului Chişinău.

Trebuie aduse laude Românilor basarabeni, oamenilor ca d. Hartie și Bogos, cari au reușit cei dintâi a romaniza complex o administrație rusificată.

Până la 1 Iunie toată prefectura din Chişinău era compusă din 2—3 simple birouri, încăpuse pe mâinile unor ruși.

Dela venirea d. Hartie și Bogos în fruntea Prefecturii, totul începuse să se schimbe. Mai întâi au fost înființate trei birouri: administrativ și pentru eliberarea pașapoartelor, biroul inspecțiilor, apoi al contabilității și personalului.

La 1 Iulie totul a fost complet reorganizat. În locul cinovnicilor ruși au fost puși Români cu bune cunoștințe administrative. Ca director lucrează un transilvănean, d. V. Glăjariu, doctor în drept, director al prefecturii românești din Braşov pe timpul ocupației.

Cel mai important birou, No. 1 este încredințat priceputei condueeri a judecătorului din Bucovina, d. P. Teleagă. În celelalte birouri funcționează Români basarabeni.

Totul se lucrează aci numai în limba românească.

D. Hartie și Bogos, conducătorii Prefecturii, cari au adus un frumos tribut de muncă cauzei românești în Basarabia, nu mai iscălesc nici o hârtie în limba rusească.

Potrivit cu principiile sale, Prefectura Județului Chişinău a dat ordin tuturor primăriilor dela sate și administratorilor de plăși ca să poarte toată corespondența în limba românească.

Au și început să sosească hârtii și rapoarte scrise în limba norodului.

Naționalizarea Bisericii. — Săptămână aceasta au fost expediate în eparhie două ordine ale I. P. S. S. Nicolodan.

Unul se referă la pomenirea în Biserici a Familiei Regale și a arhiepiscopului, iar alte cu privire la introducerea obligatorie a limbii române în serviciul divin, la concediu, la procedura de urmat în numirea preoților și cântăreților și la schimbarea numirilor de Blagocin și Prihod, în Protopop și Parohie.

Statuile țariste din Basarabia înlăturate

Se știe că în anul 1912 cu ocazia serbărilor pentru răpirea Basarabiei, s'au ridicat în plășile din Basarabia câte un bust al împăratului Alexandru II.

Atunci acum s'au dat ordine tuturor administratorilor de plăși, ca busturile împăratului să fie date jos și transportate în Chişinău pentru a fi puse în subsolul muzeului. Când vom vedea această oare și'n orașul Chişinău?

Ardeleni directori de tiografie

În Chişinău sunt astăzi două tipografii românești, una a Societății culturale, înființată anul trecut, în fruntea căreia a ajuns acum d. Candid Mușlea, diacon din Braşov. A doua tipografie este a gazetei noastre.

La tipografia gubernială, care era în mediul rusești, a fost numit director părintele Ioan Moța, cunoscutul redactor al gazetei Cuvânt moldovenesc. Sperăm că în scurtă vreme această tipografie va fi naționalizată.

În Inghesuiala unei săli de așteptare, clasa a treia, soldații și iar soldații, civilii se pierd printre ei. Respirația e grea pentru toată lumea și, când se deschide ușa ce răspunde în peronul gării, toate fețele se întorc instinctiv spre aerul mai răcoros și proaspăt. Minutele trec greu și cei mai mulți, așteptând, se vede, de multă vreme aci, nu mai au ce-și povesti. Cei mai mulți tac și așteaptă într'o oboseală ce le pleacă umerii și le lungeste obraji.

În câteva grupe se mai aud încă glume, ori vorbe aspre. Chiar într'un unghet doi soldați tineri s'au desfacut sacii și-și împart povara. Merg în acelaș sat din Oltenia și abia aici s'au întâlnit de când au plecat la război. Unul avea puțin bagaj, celălalt mai mult. Și cel dintâi gând ce le veni, după ce se întrebară de sănătate și de pătânii, fu să împartă frățeste povara.

E mai bine așa, vericule, cu sac mare și gren ai multe greutateți când o să apuci pe tamponne.

Cel care vorbe așa avea o mustață neagră, tânăr și clipea vesel din ochii lui aprinși.

Drept să-ți spun, m-ai ușurat, Neagule. Ce-am tras cu el până aici?

Mie-mi spui? Ei ședeau acum multumiți pe sacii strâși bine în sfiori. Celălalt avea mustața cotoasă, bilană, înăspriță, crețe adanci pe frunte, și linii de părășie pe obraji. Vorbeau în tihnă despre pătânii din război, și foarte rar despre casa spre care plecau. Neagu fusese rănit de două ori, are și acum o bucăciță de fier în trup, despre care spunea că-i decorația lui. Celălalt — Ion — nu fusese rănit, dar a bolit mult de exantematic.

Măi, și când te gândești că acum mergem acasă! — zise Ion.

Da, ai dreptate, nu-ți vine să crezi? — răspunse repede Neagu. „Îți vine așa că n'ai de ce te duce, că nu s'a isprăvit nici cu războiu, ori apoi că n'a fost nici odată războiu. Nu știu cum să-ți spun, dar așa ceva simțese eu. Ori cum, vezi tu bine că nu ne putem bucura că mergem acasă.”

Te-ai gândit tu vre-o dată ca după război așa să pleci acasă?

— Cum așa?

Uită-te în sală. Oamenii o-bosiți și par'că ar vrea să doarmă. Ia spune, cine poate cânta, cine poate chiuși?

Asta e spusă drept. Oamenii n'ecăjși. Multe greutateți vom avea de aici încolo.

Par'că am fi trăit până acum pe pu! — zise Neagu privind cu un fel de ciudă la Ion.

Inghesuiala se făcea tot mai mare. Dar iată că în jurul unui nou venit se grămădește lumea și ascultă cu încordare. Ceilalți camarazi își luară sacii și se apropiară și ei să asculte.

Era un fost prizonier în Austria, român din părțile Dorohoiului. Mergea spre casă. Stătuse puțin prin Muntenia la niște rude. Demobilizații erau setoși de vești de pe acasă. Iar omul, ce le putea spune? Nimica toată. Totuși cuvintele lui erau ascultate cu lăcomie, și privirile tuturor se odihneau bucuros pe fața lui: venea, trecuse peste locuri cunoscute de cei mai mulți dintre demobilizați. Unii dintre ascultători îi dădeau bucurioși, veseli deslușiri cu privire la ape și munți, la orașe ale căror nume povestitorul le incurca câte odată.

Unul dintre ascultători voi să știe cum e Olul acum: mare, mic?

dacă se văd pietrele din fundul apei?

Neagu, tot mai încălzit de re-deșteptarea imaginilor — era de pe la Slatina — se apropie, se vâra prin multime și ajunse aproape de povestitor.

— „Să te întreb și eu ceva, camarade. Unde ai căzut prizonier?”

— La Jin am căzut rănit!

— De mitralieră?

— Da. Am zăcut mult într'un spital.

Alte întrebări începură să curgă de toate părțile, așa că bietul om se zapăcise cu totul.

Ei, ce mai atâta vorbă, zi-ae el în urmă cu tristețe. O să vedeți voi, doar acolo vă duceți. Soldații de-ai noștri nu sunt, nici ofițeri, doar știți din jurnale.

Și-și făcu drum prin inghesuiala din jurul lui.

Neagu abia îl mai găsi pe Ion.

— Iui pare rău, vericule, că iar trebuie să desfacem sacii. Eu nu mai plec.

Ion îl privi uimit.

— Da, nu mai plec. Rămân aici. Și am lipsă de lucrurile mele.

Ei ce glomă proastă! — făcu Ion. Dar Neagu în loc de orice răspuns se aplecă spre sacii, îi desfăcu, își scoase lucrurile lui, îi legă sacul lui Ion la loc.

Apoi scoțând din sân un pachetel îl desfăcu, și numără în palma lui Ion șuțeci de franci.

Să-i duci Cătrinei. Să-i spui că mie încă nu mi-au dat drumul.

Cu banii în mână, după un răstimp de tăcere Ion zise:

— Bine măi Neagule, ce te-a apucat? Nevastă-ta, înzadar voiu minți-o eu, tot o să afle adevărul. Și ce va crede? Că te-ai încurcat pe-aci prin Mollova cu cineva. S'au mai văzut de astea.

— De va crede așa, slab cap va avea, — răspunse Neagu sec.

— Păi bine, ce vrei să creadă? Soldatul nu mai răspunde. Li treceau prin mințe o multime de lucruri pe cari alții, citindu-le în jurnale i le spusese și lui. Dar ciudat, că până azi nu se gândise la ele, până când nu auzi pe fostul prizonier. El rămase uimit și îngrozit: Nu-și putea închipui să nu mai vadă în Slatina camarazi de-ai lui, soldați și ofițeri de-ai noștri. Deși lucrurile acestea le auzise: Că'n teritoriul ocupat nu trec de cât cei demobilizați, totuși acum în pragul plecării i se păru că n'are unde merge, că acolo unde voia să plece nu mai e țara lui.

I se păru că vede înaintea lui o pustie străinătate și se temea să plece într'acolo, ca și când ar fi fost să ajungă pe locuri necunoscute.

El cercă să-i deslușească toate aceste senzații lui Ion, dar nu-i reuși de cât să-l zapăcească și mai rău.

În curând se deschise ușa spre peron. Trenul sosea.

— Așa dar rămăi? — îl mai întrebă odată Ion.

— Da. Să-i spui așa Cătrinei. Pe urmă ea va judeca așa și va crede cum va ajuta-o mințea.

I strănse mâna și, foarte întunecat, părăsi sala de așteptare și se pierdu în noaptea de afară.

I. Agărbiceanu

S'a pus sub tipar și va ieși peste două săptămâni: Metodică învățământului pentru învățătorii din Basarabia. de Apostol D. Culea.

Gazeta „ROMANIA NOUA“ organ de propagandă națională, apare în fiecare zi de lucru. Abonamentul: pe o lună 8 lei, pe 6 luni 45 lei, pe un an 80 lei.

Librăria „România Nouă“ are de vânzare tot felul de cărți școlare, literare, istorice, științifice, reviste, gazete, hărți de servisiră ș. a. ș. a.

Tipografia „România Nouă“ instalată modern, înzestrată cu tot felul de litere, tipărește: cărți, reviste, gazete, tipărituri oficiale și comerciale, afișe, anunțuri și cărți de vizită ș. a.

Legătoria de cărți „România Nouă“ execută orice fel de lucrări de legătorie și broșat, cu prețuri potrivite.

CURSURILE DE ÎNVĂȚĂTORI

La cursurile pedagogice din Chişinău urmează în timpul din urmă și 20 de învățători de peste Nistru. Acesta e un moment cultural de o însemnatate cu totul deosebită.

Frații de peste Nistru sunt îmbrățișați de toți cei de aici cu o căldură înaltă. Unul dintre ei, M. Bulat, fost președinte al Comitetului soldaților moldoveni din Ucraina, a fost copiat de comitetul nostru de redacție, ca membru al său reprezentant al fraților de peste Nistru.

Examen de învățători primari

Comisia școlară moldovenească, înaintea directoratului un proiect de regulament și programe pentru examenul de învățători primari.

La examen se vor admite aceia, cari au certificat de absolvire a 4 clase gimnaziale sau școala superioară primară și au făcut practica cel puțin un an.

Programul costă din următoarele obiecte:

- 1) Religia (istoria, catehismul și slujba dumnezeiască.)
  - 2) Pedagogia (educația fizică și sufletească, didactica și stiri din istoria pedagogiei)
  - 3) Limba română (gramatica, poezia, istoria literaturii și metodia.)
  - 4) Aritmetica cu metodia, geometria și algebra.
  - 5) Istoria universală a evului nou, istoria României și metodia.
  - 6) Geografia matematică și fizică, geografia României fizică, politica și în comparație cu celelalte state principale ale Europei, metodia.
  - 7) Higiena școlară și generală.
  - 8) Desemnii și metodia.
  - 9) Caligrafia cu metodia.
  - 10) Cântarea (teorie).
- Ca încheiere se ține două lecții practice: una de limbă și alta din aritmetica sau alt obiect, după indicația Comisiei examinatoare.
- Secretar, Bogos

Comisia Școlară Moldovenească

Sedința din 12 Iulie sub președinția d-lui N. Alexandri.

După aprobarea sumarilor sedinței trecute, Comisia asculta pe delegații cursurilor pedagogice, cari invocau motive de oboseală și de altă natură au venit să ceră eliberarea de examenul final al cursurilor. După o replică a directorului cursurilor, președintele declară că examenul fiind hotărât de Comisiune și aprobat de Di-

rectorat nu poate avea nici o discuție asupra lui și ia numai la cunoștință dorințele cursivilor.

D. Tofan arată necesitatea organizării învățământului primar, a revizuirii programei, a îngrijirii cu cărbule necesare pentru cursul primar și a instituțiilor unui conținut serios. În deosebii insistă asupra legăturii strânse care trebuia să existe între diferitele autorități chemate a conduce acest învățământ.

La cu plăcere la cunoștința declarația d. Sculigor că în directorat se pregătesc proiectele pentru organizarea învățământului primar.

Se ia dela ordinea zilei raportul directorului cursurilor asupra examenului final.

Abecedarul moldovenească pentru adulții al d-lui Vasiliu este respins în urma raportului d-lor Codrea și Bogos. Se ia la cunoștința raportul d. Cazacu, despre mersul cursurilor pedagogice din Bender.

Dela Universitatea Populară

Joi, 12 Iulie

D-I Prof. G. Tofan: Ștefan cel Mare. Cel mai însemnat domnitor dintre urmașii lui Alexandru cel Bun a fost Ștefan cel Mare. Cronicarul Ureche zice: „Era mândros, întreg la minte, nelenevos... La lucruri de războaie meșter; unde era nevoe singur se văra, ca văzându-l ai săi să nu deie înapoi. Și pentru aceea rar războiu de nu biruia... Marele voevod a ridicat sate și orașe (Huși) noi, a clădit peste 44 de biserici în mânăstiri, atât în țară cât și în Ardeal (Mânăstirea Vadu), unde se înființează cea dintâi mitropolie ortodoxă a Transilvaniei, și la Sf. Munte (Mânăstirea Zograf).

Dintre mânăstirile din Moldova cea mai frumoasă este „Mânăstirea Putna” unde este înmormântat, apoi Mânăstirea Humorul și Mânăstirea Voronețul, unde s'a găsit cel mai vechiu manuscris românesc.

Politica urmată de Ștefan cel Mare stă în strânsă legătură cu relațiile sale familiare. Ca să ferească țara de vre-o influență periculoasă din cauza înrudiților sale, s'a căsătorit cu prințese străine.

Ștefan cel Mare a avut 36 de războaie, dintre care numai două au fost pierdute. A fost admirat de contemporanii săi cari îi ziceau „Sfântul Ștefan Vodă” (sfântul pentru vitejile sale) și este cântat până azi de poporul românesc în traicții, în legende și în cântecete populare.

O INTAMPINARE

Rugăm să binevoiați publica în valorosul D-stră ziar următoarea rectificare:

In No. 113 al ziarului „România Nouă” a apărut o notiță, în care se spune că la Uniunea Cooperativelor domnește o rusificație, al cărei factor principal e secretara Uniunii, Lidia Adler. Declaram că la Uniune nu se face nici o rusificație, iar în ceea ce privește pe d-na Adler, ea demult s'a interesat pentru organizarea unui curs la care funcționarii Uniunii să învețe românește și n'a făcut nimic în contra intereselor românești.

D-na Adler singură a învățat românește atuncea când mulți nici nu se gândeau s'o facă.

Coropceanu, Turcan, Buruiana, Sicorschi,

Desminte

Publicăm această întămpinare, semnată de domni Coropceanu și Buruiana, cari nădăjduim că vor lua în mod energic toate măsurile ca Uniunea cooperativelor, care nu este un azil de opoziție a curent străinilor, ci o organizație a poporului moldovenesc din Basarabia să fie cât de curând naționalizată.

Din poeziile lui Mihail Eminescu

Lucafărul

— Urmare —

În vremea asta Cătălin,
Viclean copil de casă,
Ce umple cupele cu vin
Mesentilor la masă,

Un paj ce poartă pas cu pas
A împărțesi rochii,
Băat din flori și de pripas
Dar îndrăznet cu ochii,

Cu obrăci ca doi bujori
De rumeni, băta-i vina,
Se furișează pânditor
Privind la Cătălina.

Dar ce frumoasă se făcu
Și mândră, arz'o focul!
Ei, Cătălin acu-i acu!
Ca să-ți încerci norocul.

Și în treacă o cuprinse lin
Într'un ungher de grabă.
— Da ce vrei, mări Cătălin?
— „La las' cută-ți de treabă.”

— Ce voi? Aș vrea să nu mai stăi
Pe gânduri totdeauna,
„Să rizi mai bine și să-mi dai
O gură, numai una.”

„Dar nici nu știu măcar ce-nu ceri:
„Dă-mi pace, fugi departe —
„O, de lucafărul din cer
„M'a prins un doi de moarte.”

„Dacă nu știi, fi-ă arăta
Din bob în bob amorul,

„Ci numai nu te mânia,
„Și stai cu binișorul.

„Cum vânătorul 'ntinde 'n crâng
„La păsărele lațul,
„Când fi-oi întinde brațul stâng,
„Să mă cuprinzi cu brațul;

„Și ochii tăi nemșcătoari
„Sub ochii mei rămăie;
„De te înalți de subsuori,
„Te 'nalță din călcăie;

„Când fața mea se pleacă 'n jos,
„In sus rămăi cu fața,
„Să ne privim nesățios
„Și dulce toată viața;

„Și ca să-ți fie pe deplin
„Iubirea cunoscută:
„Când sărutându-te mă 'nclin,
„Tu iarăși mă sărută.”

Ea-l asulta pe copilaș
Umilit și distrată,
Și rușinos și dragălaș
Mai nu vrea, mai se lăsa,

Și-i zise 'necet: „Încă de mic
„Te cunoșteam pe tine,
„Și guraliv și de nimic
„Te potriveai cu mine;

„Dar un lucafăr, răsărit
„Din liniștea uitării,
„Dă orizon nemărginit
„Singurătății mări;

„Și tainic genele le plec,
„Căci mi te umple plânsul,

„Când ale apei valuri trec
„Călătorind spre dânsul;

„Lucește c'un amor nespus
„Durerea să-mi alunge,
„Dar se înalță tot mai sus
„Ca să nu-l pot ajunge,

„Pătrunde trist cu raze reci
„Din lumea ce-l despărte:
„In veci îl voi iubi și 'n veci
„Va rămănea departe.”

— Tu ești copilă, asta e!
„Mai, ș'om fugi în lume,
„Doar ni s'or pierde urmele
„Și nu ne-or ști de nume;

„Căci amândoi vom fi cuminiți,
„Vom fi voioși și teferi,
„Voi pierde doar de părinți
„Și visul de lucreri.”

— Porni lucafărul. Creșteau
In cer a lui aripe,
Și căi de mii de ani treceau
In tot atâtea clipe.

Un cer de stele de desupt,
„Deasupra-i cer de stele,
„Părea un fulger ne 'nterupt
„Rătăcitor prin ele.

Și din a haosului văi
Jur împrejur de sine
Văzu ca 'n ziua cea dintâi,
Cum isvorau lumina,

Cum, isvorând, îl înconjur
Ca niște mări, de-a 'notul;
El sboară, gând purtat de dor,
Pân' pierde totul, totul:

Situația Războiului

Pe frontul francez:
Pe frontul dela Ourq luptele s'au desășurat cu acelaș succes pentru Aliații, ca și în zilele precedente. Francezii au mai ocupat Oulchy-la-Ville și Coigny, trecând apa Nauteuil. Americanii au progresat cățiva km. la sud de Ourq. Germanii vorbesc de crăncenele atacuri ce le dau Aliații la Reims. Pretutindeni s'au ivit trupele engleze. Presa germană începe să vorbească deschis despre prăbușirea definitivă a planului lui Hindenburg, arătându-se îngrijorată de situație.

Pe celelalte fronturi situația neschimbată.

INFORMATIUNI

Astăzi la orele 12 Matineul aniversității populare, cu conferința religioasă a d-voarei Sanda Uthbeanu. Va cânta apoi d-voara A. Dicescu.

I. P. S. S. arhiepiscopul Nicodim, însoțit de P. C. Arhimandritii Dionisie și Gherman au plecat ieri seară la Iași cu un vagon special, spre a lua parte la hirotonirea de arhieru a arhimandritului Gurie.

Comisarul general în inspecție, — D. General Văloianu, Comisarul General al Basarabiei, însoțit de Prefectul de Poliție d. Călugăreanu au plecat azi dimineața la Bender spre a face inspecții în regiunea de sud a Basarabiei la Acherman, Ismail și alte localități.

Rugăm pe toți abonații noștri să se grăbească cu trimiterea abonamentului.

Un circ la Chişinău. — Doi tovarăși: un italian d. Prozerpi și un francez, d. Rousier, conduc la Chişinău un circ.

Eri seară au dat o reprezentație frumoasă, unde s'a putut vedea impresionantul balet, care reprezenta toate țările care luptă pentru libertatea popoarelor. În frunte era eroica Belgie, Franta și Anglia cu drapelul și costumele lor naționale. Baletul a cântat Imnul regal.

Centronul francez în armata noastră. — Printr'un ordin recent, cingătoarea de piele model francez, cu carea peste umăr, introdusă prin uz în timpul războiului, se introduce definitiv în trupa de companie a ofițerilor noștri.

Maestrul Enescu la București. — Maestrul Gh. Enescu, cunoscut și publicului din Chişinău, s'a reîntors în teritoriul ocupat. Marti a dat un concert la Ateneu, în București, unde a fost primit cu cel mai mare entuziasm, fiind acoperit de flori. A fost o dreptă răsplăta din partea publicului de acolo, pentru clipele de înaltărezultatească și de mângăiere, ce ni le-a adus vioara lui dincoace, pe timp de glorie și de restricție.

Semn rău. — După modelul italian începându-se serviciul poștal aerian și între Viena și Budapesta, aeroplanul a căzut omorând pe observator și pilot. Este cel dintâi...

Consiliulul-g-ral al Basarabiei

Rău-voitorii au răspândit șvonul că Germanii vor rechiziționa din Basarabia încă 16.500 vagoane de cereale. Suntem în măsură a desminti formal aceste vorbe, ca unele ce nu au nici un un temei și sunt pornite cu scopul de a provoca.

Astăzi, Duminică, se deschide

MAFECHELE

Café TRAIAN

Strada Alexandrovskain (Vis-a-vis de primărie)

Special amenajat în

APERITIVE și BAUTURI

Se găsece la orice oră fripturi calde și reci, cafea cu lapte, ceai, cafea turcească, prăjituri și înghețată, pateuri cu carne și brânză.

Vinuri din cele mai renumite se servește cu paharul și cu sticla, precum și diferite băuturi răcoritoare.

Prețuri moderate

Antreprenori: Papaiani & Sumcynsky

S'A DESCHIS

în strada Pușkin 25, în apropierea colțului cu Alexandrovscaila

Bodega și Restaurantul

D-lor P. LOCUSTEANU și C. ZGURIADESCU

BIURU DE AVOCATURA și NOTARIAT

Str. Ștefan cel Mare 30, Chişinău

Sub direcțiunea D-lor:

MIHAIL I. BADESCU

Licențiat în drept. Diplomat în științele comerciale superioare, fost Controlor și Avocat delegat la Băncile Populare și Cooperativele sătești și

ION GR. LECCA

Fost Procuror, Judecător de instrucție

— AVOCAT —

Consultații dela 9—10 dim., 6—7 seara

Fata sau femeie

Se caută la o familie românească din Chişinău. Adresa la Administrația gazetei.

DOCTOR-DENTISTA

Moldovancă

Minchevici-Savelieff

născută ȘAPTEFRATI

Primește dela 11-4 afară de Duminica

Adresa Fedorova 59, în casa teatrului „Făclia”.

Primul mare Cafe Restaurant românesc din Chişinău

„TRANSILVANIA”

în str. Alexandrovscaila No. 67 vis-a-vis de compania de mașini de cusut SINGER.

Se servece tot felul de mâncări calde și reci. Cafea cu lapte, ceai, cafea turcească, prăjituri etc., la ori-ce oră din zi și noaptea până la ora 1.

Băuturi: vinuri indigene și streine, șampanie, bere, cogniac, juică și ape minerale.

Aceleași prețuri convenabile ziua ca și seara.

In fie-care zi orchestră.

„NAȚIONALĂ”

— Societate Generală de Asigurări în România —

— FONDATĂ LA ANUL 1882 —

Capital de Acțiuni 3.000.000. Lei Aur deplin vărsat

Fonduri de Garanții până la 31 Decembrie 1915,

[Lei 38.777.375.36

Daune Plătite în anul 1915 5.811.442.—

Daune Plătite dela Fondarea Societății „ 136.000.000.—

In curând va înființa Agenții și în Basarabia pentru Asigurări în ramurile: INCENDIU, VIAȚĂ, GRINDINA, TRANSPORT, etc.

în condiții cu mult mai avantajoase ca Agențiile Rușești

Pentru ori-ce informații a se adresa în orice zi, D-lui A. Păunescu, delegatul Societății în Strada Kievscaila No. 40 colț cu Bolgarscaila

„Căci unde-ajunge nu-i hotar,
Nici ochiu spre a cunoaște,
Și vremea 'ncearcă în zadar
Din goluri a se naște.

Nu e nimic, și totuș e
O sete care-l soarbe,
E un adănc, asemenea
Uitării celei orbe.

— De greul negrei vecinicii,
„Părinte, mă desleagă,
„Și lăudat pe veci să fii
„Pe-a lumii scară 'ntreagă!

„O cere-mi, doamne, ori-ce preț,
„Dar dă-mi o altă soarte,
„Căci tu isvor ești de vieți
„Și dătător de moarte.

„Reia-mi al nemuririi nimb
„Și focul din privire,
„Și pentru toate dă-mi în schimb
„O oară de iubire!

„Din haos Doamne-am apărut
„Și m'aș întoarce 'n haos,
„Și din repaș m'am născut...
„Mi-e sete de repaș.”

— „Hyperion ce din genuni
„Răsai c'o întreagă lume,
„Nu cere semne și minuni
„Care n'au chip și nume.

„Tu vrei un om să te socoji,
„Cu ei să te asemeni?
„Dar piară oamenii cu toți,
„S'ar naște iarăși oameni.

„Ei doar au stele cu noroc
„Și prigoniri de soarte;
„Noi nu avem nici timp, nici loc,

„Și nu cunoaștem moarte.

„Din sânul vecinului ieri
„Trăește azi ce moare,
„Un soare de s'ar stinge 'n ceri,
„S'aprinde iarăși soare.

„Părănd pe veci a răsări,
„Din urmă moartea 'l păste
„Căci toți se nasc spre a muri,
„Și mor spre a se naște.

„Iar tu, Hyperion, rămăi
„Or unde ai apune,
„Tu ești din forma cea dimăi,
„Ești vecinică minune.

„Și pentru cine vrei să mori?
„Întoarce-te, te 'ndreaptă
„Spre-acel pământ rătăcitor
„Și vezi ce te așteaptă.”

In locul lui merit din ceri
Hyperion se 'ntoarșă
Și, ca și 'n ziua cea de ieri,
Lumina și-o reversă.

Căci este seară 'n asfințit
Și noaptea o să 'nceapă,
Răsare luna liniștit
Și tremurând din apă

Și umple cu ale ei scântei
Cărările din crânguri...
Sub șirul lung de mândriței
Ședeau doi tineri singuri.

— „O lasă-mi capul meu pe sân,
„Lubit, să se culce,
„Sub raza ochiului senin
„Și negrăit de dulce.

„Cu farmecul luminii reci
„Gândirile străbate-mi,

„Revarsă liniște de veci
„Pe noaptea mea de patim.

„Și deasupra mea rămăi
„Durerea mea de-o curmă,
„Căci ești iubirea mea d'întăi
„Și visul meu din urmă.”

Hyperion vedea de sus
Uimirea 'n a lor față,
Abia un braț pe gât i-a pus,
Și ea l-a prins în braț.

Miroase florile-argintii
Și cad, o dulce ploae,
Pe creștelele-a doi copii
Cu plete lungi, bălae.

Ea îmbătăta de amor
Rădică ochii, vede
Lucafărul și 'nțeștor
Dorințele-i încrede:

„Cobori în jos, lucafăr blând,
„Alunecând pe-o rază,
„Pătrunde 'n codru și în gând
„Norocul-mi luminează!

Ei tremură ca alte dăți
In codri și pe dealuri,
Călăuzind singurătăți
De mișcătoare valuri;

Dar nu mai cade ca'n trecut
In mări din tot înaltul:
„Ce-ți pasă ție, chip de lut,
„Dac' oi fi eu sau altul!

„Trăind în cercul vostru strimt,
„Norocul vă petrece —
„Ci eu în lumea mea mă simt
„Nemuritor și rece.”

— Sfârșit —